ל) שבת קלו. חולין נא:,ב) שבת מה., ג) ל"ל בגרסא,

ד) מומו ניכר מאתמול כצ"ל.

ה) ופרשת בשלח ס"ס מזן,

דאחוו. בין השמשות: ואדחו. בשבת שנפלו עליהן גשמים ותפחו

והדר אחזו ששופתן השמש וקא מיבעיא לן הך שעתא דאתקלו מי

אסרה להו כולי יומא או לא: נימא האי בכור מעיקרא. בין השמשות

הוה חזי לשחוט את אמו והוא נאכל בין תם בין בעל מום לפי שאין

בכור קדוש אלא בלידתו דכתיב אשר יולד בבקרך וגו' (דברים טו):

אדחיה ליה. שהיה בחזקת בכור

תם ואסור עד שיראה מומו:

דיתבי דייני התם. כשנולד וכפוטרו

את הרחם ראו את מומו דלא

סוחצה כלל: היה אוכל בענבים

והוסיר. רבותה נקט דלה תימה

כיון דאוכל והולך לא ליבעי הזמנה

וכן מפרש בפרק שלישי דשבת

בכירה שהסיקוה (דף מה.): ענבים

יבשין קרוין למוקים ותאנים שנתיבשו

קרוין גרוגרות: אפרסקין. פרשקי"ש

בלע"ז: חבושין. קדויינ"ץ: אי דאחזו.

בין השמשות: למה לי הומנה. הא

ודאי כיון דחוא בהו דיבשו דעתיה

עלוייהו שהרי לא הוקנו אלא ליבשן:

ואי דלא אחזו כי אומין להו מאי הוי.

הא לא חזי לאכילה ולא מהניא להו

הזמנה דהוה ליה כמומין עלים ואבנים

לאכילה שאין בריה אוכלתן: וכי

מימא דלא ידע אי חזו אי לא חזו.

וכי תימא הך הזמנה דקתני כגון דטורח הוא לו לעלות אליהן ולראות

אם יבשו אם לאו ואינו יודע אם ראוין

אם לא ראוין ומכין בהזמנה ואומר

הריני אוכל מהן למחר אם ראוין הן

ואשמעינן אי לאו דאזמינהו מאתמול

כיון דלא הוה ידע שהן ראוין לא

הוה אמרינן דעתיה עלוייהו ואסורים

לאכול אפילו מצאן ראוין: והאמר רב

כהנת מוקלה. של גרוגרות ולמוקין:

שיבש. מבעוד יום: ואין הבעלים

מכירין בו. אין הבעלים יודעים שיבש

שלה בדקוהו מבעוד יום ולמחר

מלאוהו שיבש היה מאתמול: מותר.

דכי אסקיה מעיקרא לא אקצייה אלא

ליבש והרי יבש והוכן מבעוד יום כך פירש רב אחאי בשאלחות® שלו: אלא

לאו דאחזו ואדחו והדר אחזו. ע"כ

לא מתוקמא הך הזמנה אי לאו להכי

דאומין להו דאם ידחו למחר ויתקנו

לבו ביום יאכל מהן: ה"ג אלא מאי

יש מוקלה כי אומין להו מאי הוי.

הזמנה דקודם הקלאה מאי מהניא

בלאו הזמנה נמי מוכנין ועומדין הן

והאיסור בא אחרי כן: ה״ג אלא דאחזו

ולא אחזו. בהכי עסקינן שיבשו ולא

כל לרכן: דחיכח חינשי דחכלי וחיכח

דלא אכלי. ואלטריך ליה לגלויי דעתיה אי אכיל אי לא אכיל: מא

שמע. דאין מוקלה לחלי שבת: מפולין

ועדשים. שאנו מבשלין ביום טוב:

דמעיקרה. בין השמשות: חזו לכום.

חיין. כל דבר הנאכל חי קרי אכילתו

כוסם: אדחו להו. כל זמן שרותחין:

נר מצוה בג א ב מיי' פ"ד מהל' יו"ט הלכה ד טור

ש"ע א"ח סי' תלח סעיף ט: בד ג טוש"ע א"ח סיי שי סעיף ג [וסימן רעט

ספיף ג נוסימן לעם סעיף ה]: בה ד טוש"ע א"ח סימן שי סעיף ד:

רבינו חננאל ביו"ט רבן שמעון אומר אין זה מן המוכן, ושוין שאם נולד ומומו עמו שזה מן המוכן. דרש רבה בר רב הונא, נולד ביו"ט ומומו עמו מכקרין אותו לכתחילה ביו"ט. אמר אביי כוותיה מסתברא, מדקתני תלתא בבי בברייתא, נולד בו מום מערב יו"ט אין מבקרין אותו ביו״ט לכתחילה, הא דאיעבד ביו"ט ר' שמעון אומר אין זה מן המוכן, דאפילו דיעבד נמי לא, י ושוין שאם נולד ומומו עמו שזה מן המוכן [דאפי׳ לכתחלה נמי]. ן אפיי לוהוא ממתניתא ודחינן להא ממתניתא דאייתי ר' הושעיא ותני בין שנולד בו ביו"ט ובין שנולד בו מערב ו"ע"ט חממים אומרים אין וה מן המוכן, ודייק ר נחמן ומוקים לה למתני׳ כוותיה, מדקתני ר' שמעון אומר כל שאין מומו ניכר מערב יו"ט, דליכא למימר האי כל שאין מומו דקתני ניכר דלא הוה ביה מום מערב (דקשיא פשיטא) הוא, אלא לעולם דהוה ביה עובר אי מום קבוע הוא. עובו אי טום קבוע ווא. וקתני [בלשון] חכמים, ש״מ דהלכתא כוותיה. ומפורש בתלמוד א"י אתא עובדא קומי אמי וסבר למימר יהודה ור' שמעוז הלכה אושעיא מתניתא דבר קפרא מדרומא ותנא, וחכמים אומרים כל (שאין מומו) [שמומו] מערב יו"ט, ולא התירו מומחה אלא ביום טוב אינו מוכן, וקיבלה לאדא דמשבש ותני, כלומר משובשת היא ולא סמכינן עלה. בעא מיניה הלל מרבה יש מוקצה לאכילה, כמשו ואינן לא ענבים ולא צימוקין ונדחו, נשבה בהן רוח כל היום. ונעשו בסוף תנעשו בטון. במו צימוקין לאכילה מאי, שנדחו בתחלת . היום הוו להו מוקצה, . י ואע"ג דהא [חזי] השתא אסירי, אי לא. אמר ליה יש מוקצה. ירושלמי אין אסור משום מוקצה אלא תאנים וענבים. א״ר

בי"ט. ואם נולד בו מום בי"ט בזו היה ר"ש בן יוחי אומר אין זה מן המוכן ואפילו עבר ובקרו לא ישחוט שהוא כמתקנו לגמרי: ושוין כו'. אבל בזו היו מודים חולקים שלפנינו ר' יהודה ור"ש שאם נולד היום ומומו עמו שזה מן המוכן שאין בזה משום תקון ומשום דין שלא היתה בו חזקת איסור מעולם וכדמוקי

> אבא סני. על אביו קאמר: מבוקר. ושוחטו לכתחלה: כותיה דרבה מסתברא. דלכתחלה שרי: מדקתני לה בתלחא בבי. בברייתא דלעיל בדרבי שמעון בן מנסיא: אין מבקרין. לכתחלה משמע: אין זה מן המוכן. משמע אפילו דיעבד אינה הכנה ועוד מדפלגינהו לתרי בבי: שוה מן המוכן אפילו לכחחלה. קאמר דמוכן לבקרו דאי בדיעבד קאמר ומאי מוכן מוכן לשוחטו קאמר אמאי פלגינהו לחלתא בבי לתנייה להך סיפא בהדי רישא ולערבינהו ולתנינהו הכי נולד בו מום מערב יום טוב או שכולד הוא ומומו עמו אין מבקרין אותו ביום טוב דלהוי משמע לכתחלה הוא דלא הא דיעבד שפיר דמי: ואייתי מתניתא בידיה מגרקינן: חלמים אומרים אין זה מן המוכן. אפילו דיעבד והא ר' שמעון היא דשמעינן ליה אין רואין מומין וכיון דבהנך תרתי ערב ותני להו איכא למימר דנולד הוא ומומו עמו דשרי דיעבד קאמר כרב נחמן וקשיא לאביי דסייעיה לרבה בר רב הונא מהך: ואלא קשיא ההיא. דלעיל דמסייעא ליה לרבה ואהי מנייהו סמכינן: ההיא. דלעיל: אדא בר אוכמי הוא. חכם אחד שהיו מכירין בו שהיה גורם משניות ומשכח ומשבשו: דיקה. כי הך דאייתי רב אושעיא: אי נימא שאין מומודי. מאתמול כלל שלא היה בו שום מום: לריכא למימר. בתמיה וכי לריך היה רבי שמעון לומר לר' יהודה בן מחלוקתו כן והלח רבי יהודה אית ליה מוקנה ונהי דרואין מומין סבירא ליה האי מיהא אסור דמוקצה הוא: אין זה מן המוכן. אפילו דיעבד ומהשתא על כרחיך ושויו שאם נולד הוא ומומו עמו שזה מן המוכן בדיעבד קאמר: יש מוקצה לחלי שבת. משום חלי שבת חם הוקלה בחליו מי הוי מוקלה לכולי שבת אם לא: היכי דמי. מכדי סתם מוקצה היינו גרוגרות ולמוקין שמעלה אותן על מנת ליבשן ומקלה אותן ומשמתחילין ליבש אין ראוין לכד לאכילה עד שייבשו לגמרי והא חלי שבת דקא אמרת היכי מספקא לך: אי דאחזו. שנגמרה מלאכתן בין השמשות אחזו ואין כאן אפילו חלי שבת בהקנאה כלל: ואי דלא אחזו. בין השמשות ודאי אסורין דאין כאן הכנה מבעוד יום ומאן דאית ליה מוקצה הכנה מבעוד יום בעי

אין צדין פרק שלישי ביצה לה לקמן כגון דיתבי דייני התם:

בי"ם ר' שמעון אומר אין זה מן המוכן ישוין שאם נולד הוא ומומו עמו שזה מן המוכן דרש רבה בר רב הונא נולד הוא ומומו עמו מבקרין אותו בי"ט לכתחלה א"ל רב נחמן אבא תני יאם עבר ובקרו מבוקר ואת אמרת מבקרין אותו לכתחלה אמר אביי כותיה דרבה בר רב הונא מסתברא מדקתני תלתא בבי נולד בו מום מערב יום מוב אין מבקרין אותו ביום מוב לכתחלה הוא דלא הא דיעבד שפיר דמי נולד בו מום ביום מוב ר' שמעון אומר אין זה מן המוכן דאפילו דיעבד נמי לא והדר תני ושוין שאם נולד (6) ומומו עמו שזה מן המוכן דאפילו לכתחלה נמי והא כי אתא רב אושעיא אתא ואייתי מתניתא בידיה בין שנולד בו מום מערב י"ם ובין שנולד בו מום בי"ם חכמים אומרים אין זה מן המוכן ואלא קשיא הך ההיא אדא בר אוכמי היא דמשבש ותני אמר רב נחמן בר יצחק מתני' נמי דייקא דקתני ר' שמעון אומר כל שאין מומו ניכר מערב י"ם אין זה מן המוכן מאי אין מומו ניכר אילימא שאין מומו ניכר כלל פשיטא צריכא למימר אלא דלא אתחזי לחכם מערב י"מ אם מום קבוע אם מום עובר קתני מיהת אין זה מן המוכן שמע מינה בעי מיניה (3 הלל מרבא יש מוקצה לחצי שבת או אין מוקצה לחצי שבת • היכי דמי אי דאחזי בין השמשות אחזי אי דלא אחזי לא אחזי לא צריכא דאחזי והדר ארחי והדר אחזי מאי א"ל יש מוקצה איתיביה ושוין שאם נולד ומומו עמו שזה מן המוכן ואמאי נימא האי בכור מעיקרא הוה חזי אגב אמיה אתיליד ליה אדחי ליה אחזייה לחכם אשתרי ליה אמר אביי ואיתימא רב ספרא כגון דיתבי דייני התם איכא דאמרי אמר ליה יאין מוקצה לחצי שבת לימא מסייע ליה ושוין שאם נולד ומומו עמו שזה מן המוכן והא בכור מעיקרא הוה חזי אגב אמיה אתיליד ליה אדחי ליה אחזייה לחכם אשתרי ליה אמר אביי ואיתימא רב ספרא כגון דיתבי דייני התם ת"ש יהיה אוכל בענבים והותיר והעלן לגג לעשות מהן צמוקין בתאנים והותיר והעלן לגג לעשות מהן גרוגרות לא יאכל מהן עד שיומין מבעוד יום וכן אתה מוצא באפרסקין ובחבושין ובשאר כל מיני פירות היכי דמי אי דחזו למה ליה הזמנה אי דלא חזו כי אזמין להו מאי הוי וכי תימא דלא ידע אי חזו אי לא חזו והאמר רב כהנא ימוקצה שיבש ואין הבעלים מכירין

(מ) גמ' נולד הוא ומומו עמו כל"ל וכן בכל העמוד: (ב) שם בעי מיניה רב הלל מרבה יש:

הגהות הב"ח

גליון הש"ם

גמ' יש מוקצה לחצי שבת. עי׳ שנת מג ע״ל עליה ובחוליו דף טו ע"ב

לעזי רש"י

פירשהי"ש. אפרסקים. חבושים (פירות).

מוסף רש"י

ושוין. ר' יהודה ור' שמעון שנחלקו ברואין מומין ביו"ט, שאם נולד הוא ומומו עמו שזה מן המוכן. ומותו לבקר מומו ביו"ט, דלא דמי כמתקן ביו"ט, דלא אתחזק באיסורא ה קלו.) דאפילו האוסר בנולד דמוקנה היה בין השמשות מחמת איסור קדשים בחוץ, אבל אם נולד היום ומומו עמו מוכן הוא, שלא נאסר מעולם, דהא במעי אמו היה מוכן אגב אמו ומוחר דבכור אינו קדוש עד שיולד יכשנולד הרי מומו עמו יכסטקי יארי מומו עמו וראוי לישחט כחוץ (חולין וא:). דיתבי דייני התם. וראוהו בשעת לידה מיד (שבת קלו.). היה אוכל. רבותה השמעינן הע"כ דהוה הכיל וחזיל מכיון דאסקינהו אסח אקלן (שבת מה.). וכן אתה מוצא כו'. דהני חזי כל שעתא ואפילו נשתהו לא נתקלקלו מיהו הואיל ואקצינהו אסירי.

רבינו חננאל (המשך) המום והתירוהו מיד. אמר לו, נימא מסייע ליה, ושוין שאם נולד ומומו עמו כו׳. איתיביה היה אוכל בענבים והותיר והעלן לגג לעשות מהן צימוקין, לא אכל מהן בשבת עד שיזמיז ויאמר בעת יהיו מוכנים וכן אפרסיקין לשבת, בו׳. ולא מיתוקמא אלא בזמן דאיחזו ואידחו הדר איחזו, וא״ת כל דבר שהיה ראוי לאכילה ינראה בכשרותו ילא (נראה) ונדחה) למה מזמיז על

בו מותר אלא לאו דחזו ואדחו והדר אחזו ואי אמרת אין מוקצה למה להו הזמנה אלא מאי יש מוקצה כי אזמין להו מאי הוי דלא צריכא דאחזו ולא אחזו דאיכא אינשי דאכלי ואיכא אינשי דלא אכלי אזמין גלי דעתיה לא אזמין לא גלי

דעתיה אמר רבי זירא ת"ש מפולין ועדשים דהא פולין ועדשים מעיקרא חזו לכום שדינהו בקדרה אדחו להו זמר

שאינו בר אכילה מאי הוי. ופרקינן כגון דנדחו ולא נראו לגמרי, יש בני אדם שאוכלין אותן כמותן שהן עכשיר, ויש מי שאינו אוכל, אם גילה דעתו לאוכלן כמות שהן [הרי גלין, לא זימן נתברר כי מוקצה הן אצלו. ת״ש מפולין ועדשין, כי בעת שהן יבישין ראוין לכוס, עודנו בקידרא נדחו מלכוס, ועדיין לא נתבשלו, האבט "כבים, א" הא האי דבשר היה שמוץ שאם נולד ומומו עמו שזה מוכן. והא האי דבשר היה שמואל בר סרטי מפני שמסריחות בינתים. איתיביה ושוין שאם נולד ומומו עמו שזה מוכן, וא"ת כי יש מוקצה, ראוי אגב אמו, נולד ביו"ט נדחה, ביקר חכם מומו והתירו חזר [ונראה], וקתני הרי זה מוכן, וא"ת כי יש מוקצה, איך הוא מוכן. ופירק אביי, כגון דיתבי [דייני] במקום שנולד בו זה הבכור, ובעת צאתו מרחם אמו ראו זה

כדכתיב ביום הששי והכינו את

חשר יביחו (שמות טו): לח לריכח